

6 ئايەت

سۈرە ناس

مەككىدە نازىل بولغان

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿١﴾ مَلِكِ النَّاسِ ﴿٢﴾ اِلٰهِ النَّاسِ ﴿٣﴾ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿٤﴾

الَّذِي يُوسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ﴿٥﴾ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿٦﴾

ناھايتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان الله نىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن

«ئىنسانلارنىڭ پەرۋەردىگارى، ئىنسانلارنىڭ پادىشاھى، ئىنسانلارنىڭ ئىلاھى (الله) غا سېغىنىپ، كىشىلەرنىڭ دىللىرىدا ۋە سۆھسە قىلغۇچى جىنلاردىن ۋە ئىنسانلاردىن بولغان يوشۇرۇن شەيتاننىڭ ۋە سۆھسەسىنىڭ شەرىرىدىن پاناھ تىلەيمەن» دېگەن (1-6).

پەرۋەردىگارىلىق، پادىشاھلىق ۋە ئىلاھلىق بولسا، الله تائالانىڭ سۈپەتلىرىنىڭ ئىچىدىكى ئۈچ سۈپەتتۇر. الله تائالا ھەممە نەرسىنىڭ پەرۋەردىگارىدۇر. ھەممە نەرسىنىڭ پادىشاھىدۇر ۋە ھەممە نەرسىنىڭ ئىلاھىدۇر. بارلىق نەرسىلەر الله تائالانىڭ مەخلۇقاتىدۇر، الله تائالانىڭ مۈلكىدۇر ۋە ئۇنىڭغا قۇلچىلىق قىلغۇچىدۇر.

الله تائالا (بۇ سۈرىدە) پاناھ تىلىگۈچىلەرنى مۇشۇ سۈپەتلەر بىلەن سۈپەتلەنگەن الله تائالاغا سېغىنىپ ئىنسانلارغا ۋەكىل قىلىنغان شەيتاننىڭ يامانلىقلىرىدىن پاناھ تىلەشكە بۇيرىدى. چۈنكى، ھەر بىر ئىنساننىڭ يېنىدا ئۇنىڭغا يامان ئىشلارنى چىرايلىق كۆرسىتىدىغان (شەيتاندىن) ئۇنىڭ بىر يېقىنى بولىدۇ. ئۇ ئىنساننى ھالاكەتكە تاشلاشتا بوش تۇرمايدۇ. الله تائالا ساقلاپ قالغان كىشىلا ئۇنىڭدىن ساقلىنىپ قالىدۇ.

ئىمام مۇسلىم مۇنداق ھەدىس رىۋايەت قىلدى، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: «سىلەرنىڭ ھەر بىرىڭلارغا بىر شەيتان ۋەكىل قىلىندى» دېدى. ساھابىلار: ئىي الله نىڭ پەيغەمبىرى! ساڭمۇ شۇنداق قىلىندىمۇ؟ دېدى. پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: «ھەئە، لېكىن الله تائالا ئۇ شەيتانغا قارشى ماڭا ياردەم بەردى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ شەيتان مۇسۇلمان بولدى. ئۇ مېنى پەقەت ياخشىلىققا بۇيرۇيدۇ» دېدى.

ئىمام بۇخارى ۋە مۇسلىم سەفىيەنىڭ پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئېتىكاپ قىلىپ تۇرۇۋاتقان ۋاقتىدا ئۇنى يوقلاپ كەلگەن، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئۇنى ئۆيگە ئاپىرىپ قويۇش ئۈچۈن كېچىدە ئۇنىڭ بىلەن چىققاندا، ئەنسىزلىك ئىككى كىشى پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامغا ئۇچراپ قېلىپ (پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنى كۆرگەندە) ئالدىراپ ماڭغان چاغدىكى قىسىدە پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ ئۇ ئىككىسىگە مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: «ئالدىرىماڭلار، بۇ ئايالىم (ھۇيەنىڭ قىزى سەفىيە) بولىدۇ» دېدى. ئۇ ئىككىسى: سۇبھاناللا، ئىي الله نىڭ پەيغەمبىرى! سەندىنمۇ گۇمان قىلامدۇق؟

دېۋىدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «شەيتان ئادەم بالىسىنىڭ قېنى ماڭدىغان يەردىن ماڭىدۇ. مەن شەيتاننىڭ سىلەرنىڭ قەلبىڭلارغا يامان خىيال تاشلىشىدىن قورقتۇم» دېدى.

﴿يوشۇرۇن شەيتاننىڭ ۋە سۈۋەسىنىڭ شەرىدىن پاناھ تىلەيمەن﴾ دېگەن بۇ ئايەتنىڭ مەنىسى ھەققىدە سەئىد ئىبنى جۇبەير ئىبنى ئابباسنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: شەيتان ئىنساننىڭ دىلىدا مەھكەم ئورۇن ئالغۇچىدۇر. ئەگەر ئىنسان شۇنداق غەپلەتتە قالسا، شەيتان ۋە سۈۋەسى قىلىشنى باشلايدۇ. ئەگەر ئىنسان ئاللا تائالانى ياد ئەتسە، شەيتان يوشۇرۇنۇۋالىدۇ. بۇ ھەقتە مۇجاھىد ۋە قەتادە قاتارلىقلارمۇ شۇنداق دېدى.

مۇئەمەر ئىبنى سۇلايمان دادىسىنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: ۋە سۈۋەسى سالغۇچى شەيتان ئىنسان غەمكىن ياكى خۇشال بولغاندا ئۇنىڭ دىلىغا پۈۋلەيدۇ. ئەگەر ئىنسان ئاللا تائالانى ياد ئەتسە، ئۇ يوشۇرۇنۇۋالىدۇ. ئەۋفى ئىبنى ئابباسنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: ئۇ (يامانلىققا) بۇيرۇيدىغان شەيتاندىر. (كىشىلەر ئۇنىڭغا) بويسۇنسا، ئۇ يوشۇرۇنۇۋالىدۇ.

اللە تائالانىڭ: ﴿كىشىلەرنىڭ دىللىرىدا ۋە سۈۋەسى قىلغۇچى﴾ دېگەن ئايىتىنىڭ مەنىسى ھەققىدە ئىككى خىل كۆز قاراش باردۇر.

بىرىنچى خىل كۆز قاراش: بۇ كىشىلەردىن پەقەت ئىنسانلارلا كۆزدە تۇتىلىدۇ، دېگەن قاراشتۇر. بۇ ئايەتنىڭ ئاشكارا مەنىسىدۇر.

ئىككىنچى كۆز قاراش بولسا: ئايەتتىكى «كىشىلەر» دېگەن سۆز جىن ۋە ئىنسانلارغا ئومۇمىيىدۇر، جىنلار شۇ كىشىلەر دېگەن سۆزنىڭ ئىچىگە كىرىپ كېتىدۇ، دېگەن كۆز قاراشتۇر.

ئىبنى جەرىر: جىنلارغا (ۋە سۈۋەسى سېلىش ئۈچۈن) بەزى جىنلار ۋەكىل قىلىنغان بولۇشى مۇمكىن، ئۇنداق بولغاندا جىنلارنى ئايەتتىكى «كىشىلەر» دېگەن سۆزنىڭ ئىچىدە بار دېيىش خاتالىق بولمايدۇ، دېدى.

اللە تائالانىڭ: ﴿جىنلاردىن ۋە ئىنسانلاردىن بولغان﴾ دېگەن ئايىتى ھەققىدە مۇنداق ئىككى خىل كۆز قاراش باردۇر.

بىرىنچى خىل كۆز قاراش: ئۇ ئايەت اللە تائالانىڭ: ﴿كىشىلەرنىڭ دىللىرىدا ۋە سۈۋەسى قىلغۇچى﴾ دېگەن ئايىتىدىكى دىللىرىغا (شەيتان تەرىپىدىن) ۋە سۈۋەسى سېلىنغان كىشىلەرنىڭ كىملىرى ئىكەنلىكىنى بايان قىلىپ كەلگەن ئايەتتۇر، دېگەن كۆز قاراشتۇر. (بۇ قاراشقا ئاساسەن ئايەتنىڭ مەنىسى: جىنلاردىن ۋە ئىنسانلاردىن بولغان كىشىلەرنىڭ دىللىرىدا ۋە سۈۋەسى قىلغۇچى يوشۇرۇن شەيتاننىڭ ۋە سۈۋەسىنىڭ شەرىدىن پاناھ تىلەيمەن» دېگەن، دېگەنلىك بولىدۇ). بۇ قاراش بىز يۇقىرىدا بايان قىلىپ ئۆتكەن ئايەتتىكى «كىشىلەر» دېگەن سۆز جىن ۋە ئىنسانلارغا ئومۇمىيىدۇر، جىنلار «كىشىلەر» دېگەن شۇ سۆزنىڭ ئىچىگە كىرىپ كېتىدۇ، دېگەن ئىككىنچى قاراشنى كۈچلەندۈرىدۇ.

ئىككىنچى كۆز قاراش: اللە تائالانىڭ: ﴿جىنلاردىن ۋە ئىنسانلاردىن بولغان﴾ دېگەن ئايىتى ئۇنىڭ: ﴿كىشىلەرنىڭ دىللىرىدا ۋە سۈۋەسى قىلغۇچى﴾ دېگەن ئايىتىدىكى ۋە سۈۋەسى سالغۇچى شەيتاننىڭ كىملىرىدىن ئىبارەت ئىكەنلىكىنى بايان قىلىپ كەلدى، دېگەن كۆز قاراشتۇر. (بۇ قاراشقا ئاساسەن ئايەتنىڭ مەنىسى: كىشىلەرنىڭ دىللىرىدا ۋە سۈۋەسى قىلغۇچى جىنلاردىن ۋە ئىنسانلاردىن بولغان يوشۇرۇن شەيتاننىڭ ۋە سۈۋەسىنىڭ شەرىدىن پاناھ تىلەيمەن» دېگەن، دېگەنلىك بولىدۇ) بۇ ھەقتە اللە تائالا مۇنداق دېدى: ﴿شۇنىڭدەك (يەنى بۇ مۇشربىكلارنى ساڭا دۈشمەن قىلغاندەك) ئىنسانلار ۋە جىنلارنىڭ شەيتانلىرىنى ھەر بىر پەيغەمبەرگە دۈشمەن قىلدۇق، ئۇلار ئالداش ئۈچۈن شېرىن سۆزلەر بىلەن بىر - بىرىگە ۋە سۈۋەسى

قىلىدۇ⁽¹⁾ (يەنى اللہ تائالا مانا بۇ ئايەتتە شەيتانلارنىڭ ئىنسان ۋە جنلاردىن بولىدىغانلىقىنى بايان قىلدى).

ئىمام ئەھمەد ئىبنى ئابباسنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: بىر كىشى پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ قېشىغا كېلىپ: ئى اللہ نىڭ پەيغەمبىرى! مەن كۆڭلۈمدە بىر نەرسىنى ئويلايمەن، مېنىڭ ئۇ سۆزنى سۆزلىگىنىمدىن ئاسماندىن چۈشۈپ كەتكىنىم (مەن ئۈچۈن) ياخشىراق، دېدى. ئاندىن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: «اللہ تائالا كاتتدۇر، اللہ تائالا كاتتدۇر، شەيتاننىڭ ھىيلە - مىكرىنى ۋە سۈەسەگە قايتۇرغان اللہ تائالاغا ھەمدۇسانالار بولسۇن» دېدى. بۇ ھەدىسنى ئەبۇداۋۇد ۋە نەسائىلارمۇ رىۋايەت قىلدى.

اللہ تائالاغا يۈز مىڭلارچە شۈكۈرلەر بولسۇن! شۇنىڭ بىلەن قۇرئان كەرىمنىڭ تەپسىرى تۈگىدى. اللہ تائالا قىلغان ئىشىمىزغا دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە خەيرلىك نەتىجىلەرنى ئاتا قىلغاي - ئامىن!

⁽¹⁾ سۇرە ئەنئام 112 - ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

